

Valentín Bou Franch*

La codificació de la responsabilitat dels Estats pels danys ambientals resultants d'actes no prohibits pel Dret Internacional

1. INTRODUCCIÓ

Amb caràcter introductori us recorde que l'aparició d'aquesta mena de responsabilitat internacional es deu al caràcter ultraperillós d'algunes activitats no prohibides pel Dret internacional. Per això, insistisc en tres idees: 1a) No es tracta de responsabilitat internacional per acte il·lícit. No s'incompleix en aquests casos cap obligació internacional; 2a) Es considera que són activitats ultraperilloses les que poden arribar a causar danys greus massius per a tercers; i 3a) Per la ultraperillositat d'aquestes activitats, ha de garantir-se la reparació de tots els danys que puguen arribar a causar.

Existeix un procés inconclús de codificació d'aquesta matèria per la Comissió de Dret Internacional. He de destacar tres dades sobre aquest tema: 1) En 1978, la Comissió va iniciar els treballs de codificació del tema "Responsabilitat internacional per les conseqüències perjudicials

Aquesta obra està protegida amb una [Llicència Creative Commons Reconeixement – No Comercial – Sense obra derivada](#)

Cofinançat per la Unió Europea

* Catedràtic de Dret Internacional Públic. Universitat de València (Espanya). Cofinançat per la Unió Europea. Les opinions i punts de vista expressats només comprometen al seu(s) autor(s) i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o els de l'Agència Executiva Europea d'Educació i Cultura (EACEA). Ni la Unió Europea ni la EACEA poden ser considerats responsables d'ells.

d'actes no prohibits pel Dret internacional”. Es van produir grans discrepàncies polítiques entre els Estats, sobretot per part dels Estats més desenvolupats; 2) En 1997, la Comissió va decidir centrar-se únicament en la prevenció dels danys transfronterers causats per activitats perilloses. Així, l'1 d'agost de 2001, la Comissió de Dret Internacional va aprovar el seu projecte d'articles sobre la “Prevenció del mal transfronterer resultant d'activitats perilloses”; i 3) A partir de 2001, la Comissió va reprendre el tema original de la responsabilitat i compensació de les pèrdues resultants dels danys transfronterers originats per activitats perilloses. Per això, el 8 d'agost de 2006, la Comissió de Dret Internacional va aprovar el seu projecte de principis sobre la “Assignació de la pèrdua en cas de danys transfronterers resultants d'activitats perilloses”.

He d'assenyalar, no obstant això, que en cap dels dos casos, els projectes s'han convertit en instruments jurídics internacionals de caràcter vinculant. És a dir, en l'actualitat, tots dos continuen sent mers projectes.

2. EL PROJECTE D'ARTICLES DE 2001 SOBRE LA “PREVENCIÓ DEL MAL TRANSFRONTERER RESULTANT D'ACTIVITATS PERILLOSES”

L'àmbit d'aplicació del Projecte d'articles de 2001 sobre la "Prevenió del mal transfronterer resultant d'activitats perilloses" se circumscriu "a les activitats no prohibides pel Dret internacional que comporten el risc de causar, per les seues conseqüències físiques, un mal transfronterer sensible" (Art. 1).

D'aquest Projecte d'articles cal esmentar tres característiques. La primera característica consisteix a destacar l'obligació de previndre, ja que els Estats adoptaran "totes les mesures apropiades per a previndre un mal transfronterer sensible o, en tot cas, minimitzar el risc de causar-lo" (Art. 3). Per això, existeix el deure dels Estats d'adoptar "les mesures legislatives, administratives o d'una altra índole necessàries, inclòs l'establiment de mecanismes de vigilància apropiats" (Art. 5). La segona característica és que aquest Projecte requereix l'autorització prèvia de l'Estat per a realitzar qualsevol activitat que pugua causar un mal transfronterer sensible (Art. 6). En aquest sentit, l'autorització prèvia de l'Estat estarà condicionada a la realització prèvia d'una avaluació d'impacte ambiental (Art. 7). La tercera i última característica a destacar és l'obligació de notificació i consulta als Estats i al públic potencialment afectats per la realització de l'activitat susceptible de causar un mal transfronterer sensible (Arts. 8-13).

Aquest Projecte d'articles és criticable per ser conservador i retrògrad, ja que, d'una part, no recull el principi de precaució; i, d'una altra part, exclou els danys transfronterers causats a zones situades més enllà de la jurisdicció nacional.

3. EL PROJECTE DE PRINCIPIS DE 2006 SOBRE LA “ASSIGNACIÓ DE LA PÈRDUA EN CAS DE DANYS TRANSFRONTERERS RESULTANTS D'ACTIVITATS PERILLOSES”

El Projecte de principis de 2006 sobre la “assignació de la pèrdua en cas de danys transfronterers resultants d'activitats perilloses” s'aplicarà “als danys transfronterers causats per activitats perilloses no prohibides pel Dret internacional” (Principi 1).

D'aquest Projecte, he de destacar dues característiques principals. La primera característica consisteix a afirmar el dret de les víctimes a rebre una “ràpida i adequada indemnització” (Principi 4). Hem de tindre en compte que: 1) És una responsabilitat objectiva, ja que no cal demostrar l'existència de culpa; i 2) No es tracta necessàriament d'una responsabilitat absoluta, que cobrisca tots els danys causats.

La segona característica a destacar d'aquest Projecte és la tendència a substituir la responsabilitat pública de l'Estat, per la

responsabilitat privada, ja siga de l'explotador de l'activitat, a qui se li requereix que dispose d'una assegurança privada; ja siga de l'activitat econòmica de què es tracte en el seu conjunt, perquè es podrà crear per les empreses del sector un fons financer nacional de compensació; ja siga de tots dos.

Aquest Projecte mereix una crítica negativa, per ser encara més conservador i més retrògrad que l'anterior, ja que: 1) Converteix el que hauria de ser un projecte d'articles en un projecte de principis. El resultat que finalment s'aconsegueixca mai serà jurídicament vinculant; 2) No afirma expressament el principi “qui contamina, paga”; 3) També exclou els danys transfronterers causats a zones situades més enllà de la jurisdicció nacional; i 4) No afirma l'existència de la responsabilitat objectiva amb caràcter absolut.

